

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Súdwest Fryslân
T.a.v.
Postbus 10.000
8600HA Heeg

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactgegevens

Onze referentie
1159610

Olnummer
5445997

Bijlagen
0

Datum 04 augustus 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Naam Haghakerk
Adres Tsjerkebuorren 2
Postcode/plaats 8621BH Heeg
Gemeente/provincie Súdwest-Fryslân; Friesland;
Monumentnummer 39786

Geacht college

Op 16 juni 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen.

In onderstaande motivering licht ik dit nader toe.

Mijn bezwaar richt zich op een aantal onderdelen van het plan zelf en tevens ontbreekt de benodigde informatie/documentatie om u te kunnen adviseren. Ook zijn er op verschillende punten nog vragen.

Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

In het stuk "Bouwen aan een kerk voor de toekomst", Jukema 11 mei 2021, worden de volgende werkzaamheden voor de vergunningaanvraag voorgelegd:

1. het verwijderen van de bestaande houten vloer en de vloer in het westportaal (plavuizen en metselsteen (opslaan in depot)) en vervangen door een constructieve onderheide betonnen vloer v.v. vloerverwarming;
2. het verwijderen van de houten banken en vervangen door stoelen;
3. het verplaatsen van de preekstoel naar het koor;
4. het verplaatsen van het doophek en doopbogen;
5. het verwijderen van de in 1890 gerealiseerde preekstoelwand en de houten delen, en opslaan in depot (de ruimte boven de gewelven);

6. het realiseren van een nieuwe ontmoetingsruimte, consistorie, toilet en pantry/keuken;

7. nieuwe achterzetbeglazing en het vervangen van het raamhout van de kerkvensters, en hergebruik van het monumentale glas.

Afgezien van deze thans aangevraagde werkzaamheden kent de kerk nog de volgende vraagstukken: Het verzakken van de toren en benodigd constructief herstel. Er is sprake van 3 oplossingsmodellen hiervoor, maar een definitief voorstel is niet aangeleverd. Er moet asbest worden gesaneerd, Er volgt nog een voorstel voor verwarming en eventuele akoestische maatregelen.

Op het gebied van de archeologie voorziet men geen noodzaak voor onderzoek.

Bij het plan is een bouwhistorische verkenning aangeleverd. Ik kan mij vinden in de daarin opgenomen waardering.

Tevens is er een inspectierapport uit 2019 van de Monumentenwacht aangeleverd.

Motivering

1. Het verwijderen van de bestaande houten vloer en de vloer in het westportaal (plavuizen en metselsteen (opslaan in depot)) en vervangen door een constructieve onderheide betonnen vloer v.v. vloerverwarming. Het is onduidelijk waarom deze werkzaamheden noodzakelijk zijn. Ze komen niet overeen met één van de drie voorstellen voor herstel van de verzakking van de toren, waarbij voorstel 3 spreekt van het constructief versterken van de huidige situatie toren én schip middels een onderheide betonvloer. Het is daarom niet duidelijk waarom gekozen wordt om alleen het westportaal van een constructieve onderheide te voorzien. In deze bescheiden ruimte is thans geen verblijf voorzien. Daarom is niet duidelijk waarom een vloerverwarming noodzakelijk is. In geval van een vloerverwarming kunnen de plavuizen en metselstenen weer worden teruggelegd.

Er zijn geen tekeningen aangeleverd van de werkzaamheden.

Zie ook hieronder Archeologie.

Over de problematiek van de torenverzakking en de voorgestelde oplossingen heeft nog geen specifiek overleg plaatsgevonden. Een belangrijk uitgangspunt is hierbij tevens het feit dat het westportaal in hoge mate nog oorspronkelijk en gaaf is en dus hoge monumentale waarden vertegenwoordigt.

Uit de stukken maak ik op dat er al wel overleg is geweest met een constructeur. Ik adviseer u om adviespartijen te betrekken in de verdere uitwerking van de gedane voorstellen.

2. Het verwijderen van de houten banken en vervangen door stoelen; Hiertegen bestaat geen bezwaar.

De punten 3 t.m 6 hangen met elkaar samen. Het aangeleverde document "Bouwen aan een kerk voor de toekomst", Jukema 11 mei 2021, biedt de eerder gevraagde onderbouwing voor dit plan. Op zich is de opgave waarvoor de gemeente staat bekend ook vanuit algemene kerkelijke omstandigheden. Deze rechtvaardigen om met een frisse, toekomstgericht blik naar de kerk te kijken. Aanpassingen en veranderingen zijn zeker mogelijk. Helaas blijft de indruk bestaan dat gewerkt is vanuit een vooropgezet idee van elders, Johannes de Doperkerk in Hommerts, namelijk het plaatsen van een 'doosje' in de kerkzaal,

zonder te kijken naar de monumentale waarden van de eigen kerk, in het bijzonder de koorwand uit 1890 en de mogelijkheden die de aanwezigheid van deze wand biedt. De wand met hoge monumentale waarden zal in dit plan dan ook geheel verdwijnen. Weliswaar wordt deze opgeslagen, maar een losse wand is niet langer beschermd en zal onder minder goede condities opgeslagen liggen. Het reconstrueren van de oorspronkelijke kerkruimte met open koor gaat ten koste van een hoog monumentaal interieur bestanddeel. Tegelijkertijd bevindt zich achter deze wand een gebied dat zonder problemen van een nieuwe invulling kan worden voorzien, waarin alle gewenste nieuwe functies kunnen worden ondergebracht.

7. Het plaatsen van binnen achterzetbeglazing is een goede oplossing voor het probleem van de koudeval. Tekeningen met detaillering van de achterzetbeglazing ontbreken echter. Aangezien de kerk houten ramen heeft is een juiste detaillering van belang om condensvorming te voorkomen. Het is niet duidelijk waarom het gehele raamhout moet worden vervangen. Het inspectierapport spreekt grotendeels van ramen in goede staat en enkele matig of slecht. Hierin wordt uitgegaan van herstel en niet van vervangen. Mede op grond van de bekende restauratieladder onderschrijf ik een dergelijke aanpak.

Archeologie

Op dit punt maak ik de volgende voorbehouden:

Het feit dat er met een gesloten grondbalans wordt gewerkt, wil niet zeggen dat er geen archeologie in het geding kan zijn.

Mogelijkerwijs is er in de kerkzaal inderdaad geen sprake meer van archeologische verwachtingen, voor het westportaal is dit echter onbekend. Deze ruimte is nog oorspronkelijk. De voorziene werkzaamheden 'constructief onderheide betonvloer' zullen hier tot aanzienlijke verstoring kunnen leiden. De vloer onder het koor is eveneens onbekend. Mogelijk zijn hier nog zerken aanwezig en daaronder archeologische waarden. Ik adviseer u daarom archeologische begeleiding aan het project te verbinden, zodat een uitspraak over de archeologische verwachtingswaarden kan worden gedaan en de het plan hierop kan worden aangepast.

Overige

Voor de overige is het stuk "Bouwen aan een kerk voor de toekomst", Jukema 11 mei 2021 gesignaleerde vraagstukken zijn geen stukken ontvangen. Daarnaast is er sprake van benodigd herstel. In de tekeningen wordt de scheurvorming boven de eerste vensters aangegeven en ook het inspectierapport geeft een lijst van geprioriteerde werkzaamheden. Ik adviseer u duidelijk te laten maken welke herstelwerkzaamheden deel gaan uitmaken van het plan en wat de aanpak zal zijn.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te

sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Onze referentie

1159610

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Adviseur Architectuurhistorie